

# SLOVENSKI POSKUSI SINTETIČNIH PREDSTAVITEV SLOVENSKE OZIROMA SLOVANSKE MITOLOGIJE

OB KNJIGI *MITOLOŠKO IZROČILO SLOVENCEV\**

---

MARIJA STANONIK

---

*Članek povzema ključne postaje interesa za slovensko in slovensko mitologijo pri Slovencih, deloma tudi zglede, na katere so se opirali pisci od Linharta naprej. Omenjeni so Martin Ravnikar - Poženčan, Stanko Vraz, Davorin Trstenjak, Gregor Krek, Jakob Kelemina, Milko Matičetov, Alenka Goljevšček, Damjan J. Ovsec, V. V. Ivanov in V. N. Toporov, N. Mikhailov. Sledijo kritične misli o delu Z. Šmitka Mitološko izročilo Slovencev, objavljenem leta 2004.*

Ključne besede: *mitologija, Slovani, Slovenci.*

*Analyzing the interest of Slovenian authors in Slavic and Slovenian mythology the article presents some works on this subject that were examined by Slovenian authors, starting with A. T. Linhart. Mentioned are the following researchers of this topic: Martin Ravnikar - Poženčan, Stanko Vraz, Davorin Trstenjak, Gregor Krek, Jakob Kelemina, Milko Matičetov, Alenka Goljevšček, Damjan J. Ovsec, V. V. Ivanov, V. N. Toporov, and N. Mikhailov. A critical review of Z. Šmitek's publication titled Mitološko izročilo Slovencev (Slovenian Mythological Tradition) concludes the article.*

Key words: *mythology, Slavs, Slovenians.*

Mitologija lahko pomeni mitološki sistem naših prednikov in hkrati raziskovalno panogo.

1. Prvi korak je napravil že iz leta 1788. Anton Tomaž Linhart je v svoj poskus zgodovine Kranjske in drugih dežel južnih Slovanov Avstrije [Linhart 1788–1791; 1982] vključil tudi slovanski panteon. Njegove bogove je razvrstil glede na dobro in zlo, še prej pa poudaril, da se od vsega začetka prvemu med njimi prisoja razsežnost svetlobe, luči [Linhart 1982: 257]. Razdelek končuje z umestno mislijo, da *celotnega sistema slovanskih bogov v specialni zgodovini Kranjske ne gre iskati* [257–263].

2. Predvsem Jacob je od bratov Grimm zaslužen za nemško – širše gledano tudi germansko – mitologijo [Grimm 1939]. Ob njej so se narodnostno prebujajoči slovanski narodi čutili prikrajšane in v tej luči je razumeti prizadevanja Matevža Ravnikarja - Poženčana, da je za vsako ceno želel ustvariti samostojen slovenski mitološki sistem. Toda tovrstna poskusa *Maličje ali Mitologija ob kratkim* in *Mitologija Nekdajnih Slovencev* sta mu ostala v rokopisu. V njem je Slovanom pripisal čaščenje bogov, ki so znani iz egiptovske, grške in rimske mitologije [Stanonik 1981: 337–338].

---

\* Zmago Šmitek, *Mitološko izročilo Slovencev. Svetinje preteklosti*. Ljubljana: Študentska založba, 2004. – 428 str., ilustr.

3. Morda je Stanko Vraz meril nanj, ko je v zagrebškem *Kolu* leta 1847 ugotavljal, da zaradi pomanjkanja pisnih virov slovanska mitologija nikoli ne bo enako popolna kot starogrška in skandinavska. Zato je bilo po njegovem še toliko pomembnejše zbiranje folklornega gradiva, vendar je odklanjal prehitro interpretiranje: njegovo *Kólo* ne bo objavljalo sistemov, ampak samo gradivo [Stanonik 1981: 337].

4. Davorin Trstenjak se njegovemu tolmačenju nikakor ni bil pripravljen odreči. V svojem času je doživljal izjemno pozornost, nato pa za celo stoletje in več padel v popolno strokovno nemilost in pozabo. Danes spet prihaja na površje, toda zaradi svoje drznosti v sklepanjih njegovo delo že dolgo čaka na temeljito analizo. Kljub dolgotrajnosti rubrika z netendencioznim naslovom *Mythologične drobtine* ne daje vtisa, da je z njimi gradil zamišljeni mitološki sistem. Ali pač?

5. Posamičnih mitoloških tém so se dotaknili številni slovenski avtorji različnih znanstvenih in strokovnih profilov, toda v zaokroženi obliki je po tako rekoč stoletnem premolku na tem področju bajna bitja predstavil šele germanist Jakob Kelemina, čeprav naslov knjige *Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva* [Kelemina 1930] ne daje tega vtisa, da je to avtorjev namen. O tem priča šele »Mitološki uvod«, ki je v strokovnih krogih doživel nekaj pomislekov. Najbolj kritičen je bil Jiří Polivka, zato se Kelemina te problematike ni več lotil [Janko 1999: 413–414].

6. Milko Matičetov je do mitologije vseskozi zadržan [Matičetov 1985: 27–30] in je to vcepil tudi svojim neposrednim naslednikom.

7. Zato so to prazno polje lahko zasedli drugi. Najprej Alenka Goljevšček. *Mit in slovenska ljudska pesem* [Goljevšček 1982] je vsekakor doslej najboljše slovensko delo o tej problematiki, saj mitologijo kot način mišljenja organsko vključuje v siceršnje življenje prvotne družbe.<sup>1</sup> Posrečena je tudi njena primerjava otroškega obdobja človeštva in otroštva posameznika [Goljevšček 1988].

8. Poseben izziv nadaljnjemu raziskovanju slovenske in slovanske mitologije je dalo dolgoletno publicistično prizadevanje Damjana Ovsca, ki je svoje delo okronal s *Slovansko mitologijo* [Ovsec 1991]. Z njo je sprožil srečanje »jungovskega« [Ovsec 1993: 133–144] in »toporovskega« [Belaj 1992] koncepta, vendar pri tem ostal osamljen,<sup>2</sup> saj se je ob drugem zbrala cela skupina in začela izdajati mednarodno revijo *Studia mythologica Slavica*.<sup>3</sup>

9. Knjiga Vladimira N. Toporova z naslovom *Predistorija literatury u Slavjan. Opyt rekonstrukcii. (Vvedenije k kursu istorii slavjanskih literatur)* je izšla leta 1998. Tukajšnje pozornosti je vredna zaradi nenavadne vsebinske podobnosti z naslovom knjige Gregorja Kreka v nemščini *Einleitung in die slavische Literaturgeschichte und Darstellung ihrer älteren Perioden (Uvod v slovansko literarno zgodovino in predstavitev njenih starih obdobj)*. Prav

<sup>1</sup> Pri svojem stališču ostajam kljub nasprotovanju Milka Matičetovega [Stanonik 1982].

<sup>2</sup> Šmitek se npr. v svoji zadnji knjigi na kolega Damjana Ovsca ne klicuje niti enkrat.

<sup>3</sup> Izdajajo jo Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU v Ljubljani in Università degli Studi di Pisa, Dipartimento di Linguistica, già Istituto di Lingua e Letteratura, Pisa Italija. Izhaja pri založbi ZRC v Ljubljani od leta 1998, od začetka jo s slovenske strani ureja M. Kropelj.

tako pokaže njuno sorodnost podrobna primerjava notranjih leksikoloških in semantičnih sestavin v njunih delih [Stanonik 2006: 1983–1986]. Pojem *bog gromovnik* nikakor ni njuna iznajdba, temveč je bil Gregorju Kreku [1886: 165–166] docela domač.<sup>4</sup> Glede na hierarhijo bajnih bitij ni naključje, da se ustavlja tudi pri njegovem antipodu Velesu [Krek 1876]. Iz tega sledi, da bi začetnik znanstvene mitologije, katere dokaz je njegova knjiga *Einleitung in die slavische Literaturgeschichte* v dveh izdajah [Krek 1874, 1886], zaslužil v slovenski mitologiji večjo kategorialno in sistemsko pozornost.

V. V. Ivanov in V. N. Toporov sta v želji po rekonstrukciji »prvotnega mita« zasnova metodo podrobnega primerjalnega filološkega študija starožitnih slovanskih virov in njihove vsebinske analize. S pomočjo variant posamičnih mitoloških prežitkov je mogoče sestaviti oz. interpretirati – tako rekoč dekonstruirati – ‘prvotno’ oz. temeljno zgodbo mita. Šele rekonstrukcija prvotnega mita omogoča razumeti njegove poznejše predelave [Muršič 2002]. Hrvaški etnolog Vitomir Belaj [1998] jo je s svojimi predavanji vpeljal tudi v študij etnologije in kulturne antropologije v Ljubljani.

10. Metodološke smernice ruske dvojice je posredoval v naše okolje tudi Nikolai Mikhailov in jih samozavestno prepletel s samostojnimi tezami, ki so mu jih omogočili poznavanje baltoslovanske problematike in nekateri slovenski viri [Mikhailov 2002].

11. Vse to je dalo poleta novodobni slovenski mitologiji, ki jo zastopata predvsem Mirjam Mencej<sup>5</sup> in Zmago Šmitek z več razpravami in dvema knjigama s tega področja.

Kolikor ta pregled ni zgrešil še kakšne sinteze slovenske oziroma slovanske mitologije, je Šmitkovo *Mitološko izročilo Slovencev* že deseti poskus slovenskega avtorja, ki se z etimološkim in drugim primerjalnim gradivom iz različnih (slovanskih) jezikov in s pomočjo arheoloških, zgodovinskih, umetnostno-zgodovinskih, etnoloških, folklornih in literarnih virov trudi sestaviti po lastnem prepričanju koherenten mitološki sistem. To je izpeljal v dvanajstih poglavjih, katerih lok sega od začetka sveta do njegovega propada. Zdi se, da je v prvi polovici zgradba dela trdnejša. Samo iz naštetih poglavij (Tridelna struktura stvarstva, Sveto drevo pri Vitanju, Zvezdno kraljestvo pokojnikov, Krožni tok časa: Zeleni Jurij, Gospodar gore: Kresnik) je to težko razvidno, toda če se zvrstijo še iz druge polovice (Gorski demon: Vedomec, Šamanizem na Slovenskem?, Govorica toponimov, Dežela izobilja: Indija, Napoved katastrofe: Atila), opazimo, da je povezava med njimi ohlapnejša in na začetku prepričljivo monografski koncept knjige se rahlja v zborniškega.

Ni jasno, na kakšni podlagi ima Jiřija Polivko [Šmitek 2004: 11] za slovaškega folklorista, če pa se že po karakterističnem fonemu -ř-<sup>6</sup> v njegovem imenu da sklepati, katere narodnosti je.<sup>7</sup>

<sup>4</sup> Sicer pa ta tradicija poteka že vsaj od Antona Tomaža Linharta: *Poznali so enega samega boga, gospodarja narave, ga častili v gromu* [Linhart 1981: 257].

<sup>5</sup> Zaenkrat so njene študije še analitične in se še ni izkazala s kakim sintetičnim delom.

<sup>6</sup> Slovaška abeceda ne pozna črke ř

<sup>7</sup> Za zanesljivost podatka prim. Kudělka idr. 1972: 389.

## a) Metoda

Zavedam se pomanjkljive pristojnosti za ocenjevanje tega dela, zato v tej zvezi besedo prepuščam avtorju:

*Da bi slovanskim mitološkim likom morali iskati paralele v širšem indoevropskem prostoru, je poudarila npr. Marija Gimbutas in pri tem opozorila na etimološko sorodnost slovanskih izrazov s področja religije in etike z ustreznim iranskim besednjakom. Strinjati se je mogoče tudi z njeno mislijo, da 'slovanska religija mora biti rekonstruirana v glavnem na podlagi hipoteze o obstoju boga, podobnega že znanim iz indoevropskega ali indoiranskega panteona, nato pa je treba poiskati pričevanja in modifikacije med pisnimi viri in v še živi folklori'. Pri tem je treba upoštevati pripombo Boga Grafenauerja, da ne kaže iskati formalnih podobnosti, marveč predvsem razlago poti, po katerih je do njih prišlo; možnih poti je več, le ena pa je resnična in to je treba najti in dokazati. [Šmitek 2004: 143]*

Šmitek vidi svoje (celo meritorno!) mesto v primerjalni mitologiji in religiologiji [prim. str. 139] in se nasproti induktivni metodi mitološke razlage Kresnika ogreva za dedukcijo [140].

## b) Terminologija

Škoda, da je avtorju tuja terminološka doslednost. Na več mestih je bilo že razloženo, zakaj je nasproti pripovedki primernejša povedka, vendar se ga to ne dotakne, npr. *letni časi v slovenski rezijanski pripovedki* [112]. Če pa gre celo za *slovensko ljudsko pripovedko* [104], je nerodnost dvakratna. Pretirano pogosta raba leksema »ljudski« dobi včasih že komično razsežnost: *Slovenski ljudski zagovori* [247] so seveda tautologija, saj drugačnih ni. Prav tako je tautologija besedna zveza *po ljudskem ustnem izročilu* [224]. Strokovno nedopustna in pomensko nesmiselna je besedna zveza *ljudska folklor* [126] ali *slovenske ljudske zgodbe* [20]. Nastaja vtis, da avtorjeve tovrstne težave izvirajo iz njegovega odpora do prizadevanja slovenske slovstvene folkloristike za terminološko urejenost.

Nič ne nasprotujem *legendarnim graditeljem* [296] v pomenu slavni, skrivnostni, vsekakor pa se poraja pomislek ob *legendarni pesmi* [20], ki je vrstni pojem. Že Niko Kuret je zapisal legendna pesem, kar edino je primerno, če mislimo na njeno izpeljavo iz legende.<sup>8</sup>

*Legendarno izročilo* [o svetem Tomažu] *temelji na apokrifnem besedilu* [245], torej je kvečjemu legendno, saj ni tako slavno, da bi imelo legendaren nadih.

*Čarobne formule* [90] so igrača, kakor lučke na novoletni jelki; resno je treba jemati le *čarovne formule*. Prav tako ni poljubnega enačaja med »mučenci« in »mučeniki« [98]. *Tako npr. na Slovenskem, v dolini Kamniške Bistrice, zasledimo na desni obali reke* [222]. V slovenščini je *obala*, če že, rezervirana za morsko obrežje, ob rekah je breg, kvečjemu obrežje. Vprašanje je, zakaj avtor taji slovensko ime Oglej za italijansko Akvileja [265]. Na željo

<sup>8</sup> Ne pa na njihovo slavnost, kar pomeni legendarno.

samega nosilca priimka Matičetov smo samostalniško sklanjatev zamenjali s pridevniško: Matičetovega in ne *Matičetova* [150, 187].

### c) Žanrska problematika

Kaj ima v knjigi iskati *pravljичni lik* [127], če je njena vsebina mitologija. Med pravljico in bajko (= mit) ali bajčno povedko kot oslABLJENO različico bajke, je kategorialna razlika. Zato preseneča, da za pojem bajka v Šmitkovi knjigi ni naveden v imenskem in pojmovnem kazalu niti en primer.

Če je v povedi: *Stari dualistični miti o bogu in hudiču so se v poznem srednjem veku ter v 17. in 18. stoletju preoblikovali tako, da so njihovo sporočilo vsaj delno prevzele legende o popotovanjih Kristusa v družbi s svetim Petrom* [20] še mogoče prenesti navzočnost zgolj *legende*, čeprav je bil že Boris Merhar v zadregi, ali snov te vrste poimenovati kot *pravljичno legendo* ali *legend[ar]no pravljico* [Merhar 1956: 59], je zares mučno brati:

*Legenda* [tu in v podobnih primerih v nadaljevanju podčrtala avtorica] *o kralju Arthurju, ki naj bi po smrti živel v votli gori Etni, je tako le ena od variacij na isto temo. Legenda je verjetno prišla na Sicilijo z Normani, najdemo pa jo tudi v različnih predelih Velike Britanije, najpogosteje v Walesu. Ena od njih pripoveduje o jami Craig-y-Dinar v Glamorganshiru: v njej spi vodja s krono na glavi in s tropom vovjakov. To je Arthur, ki čaka na glas zvona, visečega v jami, da pride z vojsko na dan. Na severu Anglije pa Arthur spi pod svojim gradom z dvornimi služabniki in čaka, da bo kdo zatrobil v rog, ki leži na mizi, in da bo s kamnitim mečem presekal trak.* [Šmitek 2004: 51]

Že iz vsebine se vidi, da ne gre za nikakršno legendo, kakor jo definirata slovenska slovstvena folkloristika [Matičetov 1956: 121; Stanonik 1999: 279–280] in literarna veda [Trdina 1958; Kmecl 1976]. Prav mogoče je napaka nastala z dobesednim prevodom. Iz vsebine se vidi, da angleško *legend* kljub takemu [slabemu] prevodu vsaj tu nikakor ni slovenska legenda, kvečjemu *povedka*. Če pa se prav spominjam iz srednješolskega znanja, zgodbe o kralju Arthurju označujejo za ep. Prav tako je iz obeh naslednjih povedi: *planina na Maljenu v severozahodni Srbiji, blizu Valjeva, kjer naj bi se po ljudski legendi utopila mlada pastirica* [Šmitek 2004: 230]. Da je bila Markova sestra lahko žrtev bratove jeze v obliki ‘kamnite strele’, pripoveduje tudi *legenda* iz okolice Vranja [234]; snóvi neustrezna žanrska oznaka je posledica prevoda, saj je poznano, da v Srbiji nekateri našim povedkam pod vplivom francoščine pravijo legenda.<sup>9</sup>

Toda kako pojasniti neustrezno žanrsko oznako v naslednjem odlomku:

*Grad Vurberk ... Zgrajen je bil v naseljeni pokrajini, na vzpetini, kjer je bila nek-daj domnevno manjša rimska naselbina z mitrejem. Prvič je bil posredno omenjen leta 1238 in izrecno leta 1244, o njegovem nastanku pa obstaja legenda, da ga je*

<sup>9</sup> Kdo me je o tem poučil, ne vem več.

*konec 11. stoletja postavil štajerski vitez na mestu, kjer je ubil zmaja, bivajočega v močvirju Metava na Ptujskem polju tako, da je pošasti potisnil v žrelo goreče poleno in jo nato pokončal z mečem.* [148]

Že etični čut se upira, da bi zgodovinske povedke o Atili imenovali legende:

*Saj smo pokazali, da so legende o Atilovem grobu tesno povezane z arhetipom svetovne gore (kot bivališča umrlih), ta pa je bil razširjen v Evropi že dolgo pred priselitvijo Madžarov. Torej se v topografiji Atilove gomile kaže izključno mitološki, fantazijski svet naših davnih prednikov.* [283]

Z navedeno opredelitvijo se je mogoče strinjati le, če upoštevamo, da smo za pravljice izgubili ključ za njihovo razumevanje. Toda med pravljico in legendo obstaja bistvena razlika.

Ali gre v naslednjih primerih za namerni izstop iz okvirov folkloristične strokovne terminologije ali se poljudno izražanje terminologizira zaradi njenega nepoznavanja: *Ivan Grafenauer, ki je slovenskim ljudskim razlagam o začetku sveta* [12]; *Slovenska ljudska razlaga imena Turška peč* [237]; *Artižo vas na Dolenjskem pa so po ljudski razlagi ustanovili Atilovi vojaki* [268]. V vseh primerih gre za razlagalne ali aitiološke povedke.

#### č) Navedki

Nenavadno je, da za Pavla Diakona, grške amazonke niti srednjeazijski karakalpaški ep ni nobenega navedka [231]. Prav tako manjka vir za trditev o povezanosti *slovenske ljudske balade o Lepi Vidi tudi s srbskim izročilom* [236]. V opombi 637 pri navedenem delu manjka letnica, toda včasih je tudi v knjigi res ni. Ob navedku: *ker ima lesnika moč, da napravi človeka nevidnega* [185] se zastavlja vprašanje: Je to res lesnika? Ali ni morda leska? Iz tepežkanja in drugih obrednih dejanj je poznano, da se leskovim šibam pripisujejo čarovne moči. Če ne gre za moje neznanje, morebitna utegne biti napaka že v predlogi!

#### d) Jezikovni pregled

– Podredni veznik *-če-* bi bilo na več mestih zamenjati s prirednim predlogom *- ali -* :

*Pojavila pa so se tudi ugibanja, če* [pravilno: ali] *so Trdinovi zapisi res pristni* [11];

*Ko ga je nekoč obiskal pastir, ga je Friderik vprašal, če* [pravilno: ali] *še letajo črne ptice okoli gore* [51]; *saj pesem pušča odprto celó vprašanje, če* [pravilno: ali] *se je Tomaž na posled pustil prepričati* [246].

– Veznik *-ki-* se v jasnem pisanju lahko nanaša le na besedo pred seboj: *o sledovih gnosticizma nam pripovedujejo ostaline v slovenskem ljudskem izročilu, ki jih bom obravnaval nekoliko pozneje* [97]. Pred veznikom *-ki-* je beseda v ednini, za njim sledi zaimsek v množini.

– *Ta kritika pa izgubi na teži* [lepše: težo] [175]. Vseh takšnih primerov nisem izpisala. Prav tako ne podobnih naslednjim: *Riba Faronika v naši pesmi trdno podpira svet, vendar je njena grožnja, ki je tudi jasno izrečena, nenehno prisotna* [lepše: navzoča,

živa] [23]; /A/li bo nekdo [pravilno: kdo<sup>10</sup>] *postal šaman* [197]. – Tiskovnih napak je le za vzorec [116, 160, 162, 252].

Zmago Šmitek se na začetku knjige zahvaljuje številnim prijateljem, znancem in kolegom, ki so mu tako ali drugače pomagali pri nastajanju knjige.<sup>11</sup> Od tod je med drugim razumljiva širina avtorjevih pogledov in množina navedenih virov, saj vemo, da se je s tujimi kulturami seznanjal tudi osebno. Glede na njegovo razgledanost po tuji strokovni literaturi in gostoto sklicevanja nanjo se porodi pomislek, ali je naslov knjige sploh ustrezen. Toda izhodišče vsakega poglavja je na slovenskih tleh in avtor se vedno vrne nazaj in ga zaokroži s pomembno poanto. Po »popotovanju«<sup>12</sup> daleč v preteklost in v široki svet avtor spominja na pisanje Ivana Grafenauerja. Pri obeh obstaja nevarnost, da bralec/bralka zgubi rdečo nit njunega razpravljanja ali dobi občutek, da je kdaj kakšen vmesni člen spuščen oziroma preskočen in mora avtorju preprosto zaupati, ne more ga pa zmeraj (strokovno) preverjati.

Kljub navedenim pripombam je knjiga s sistematično razčlenjeno snovjo vsekakor velik avtorjev dosežek, ki – razumljivo – lahko napravi izjemen vtis; še posebej na tiste, ki se prvič srečajo z njeno motiviko. Ob dobrohotnem sprejemu dejstev, ob katerih se je ustavilo oko ali zataknila misel, utegnejo avtorju ob morebitnem ponatisu knjige koristiti. Če ne, jih ima lahko vsaj za dokaz skrbnega branja.

## LITERATURA

Belaj, Vitomir

1992 [oc.] Damjan Ovsec, Slovanska mitologija in verovanje. *Traditiones* 21: 275–280.

1998 *Hod kroz godinu. Mitska pozadina hrvatskih narodnih običaja i vjerovanja*. Zagreb: Golden marketing.

Janko, Anton

1994 Germanist Jakob Kelemina. *Slavistična revija* 42 (2–3): 407–415.

Krek, Gregor

1876 Beiträge zur slavischen Mythologie /Veles, Volos und Blasius. *Archiv für slavische Philologie* [Berlin] I: 134–151.

1883 Razne malenkosti. *Kres* 3: 159–166.

Linhart, Anton Tomaž

1788–91 *Versuch einer Geschichte von Krain und den übrigen Ländern der südlichen Slaven Oesterreichs von Anton Linhart*. Laibach.

1982 *Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije*. Ljubljana: Slovenska matica.

<sup>10</sup> Res pa je, da na splošno občutek za pravilno razločevanje med določnim in nedoločnim zaimkom tu slabi.

<sup>11</sup> Če bi v njegovih očeh sodila mednje tudi urednica zbirke *Glasovi*, bi bila morda tudi deležna kake besede. Saj na več mestih prav njeno gradivo dokazuje obstoj nekaterih pomembnih obravnavanih mitičnih motivov na slovenskem etničnem ozemlju.

Goljevšček, Alenka

1982 *Mit in slovenska ljudska pesem*. Ljubljana: Slovenska matica.

1988 *Med bogovi in demoni*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Grimm, Jacob

1939 *Deutsche Mythologie*. Wien: Bernina-Verlag.

Kudělka, Milan [idr.]

1972 *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972 (Biograficko-bibliografický slovník).

Matiččetov, Milko

1985 O bajnih bitjih na Slovenskem s pristavkom o Kurentu. *Traditiones* 14: 23–32.

Mikhailov, Nikolai

2002 *Mythologica Slovenica. Poskus rekonstrukcije slovenskega poganskega izročila*. Trst: Mladika.

Muršič, Rajko

2002 Spremnna beseda urednika. V: Toporov, Vladimir N., *Predzgodovina književnosti pri Slovanih. Posus rekonstrukcije (Uvod v preučevanje zgodovine slovanskih književnosti)*. Ljubljana: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta: 15–17.

Ovsec, Damjan J.

1991 *Slovanska mitologija in verovanje*. Ljubljana: Domus.

1993 Slovanska mitologija in verovanje (odgovor dr. V. Belaju). *Traditiones* 22: 133–144.

Stanonik, Marija

1981 Vprašanje romantične mitološke teorije pri Slovencih, Obdobje romantike v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi. Ljubljana: Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani, Znanstveni inštitut Filozofske fakultete (Obdobja; 2), 335–353.

1982 Mit in slovenska ljudska pesem. *Delo. Književni listi* (11. 11. 1982).

2006 Folkloristični portret Gregorja Kreka. V: Fikfak, Jurij (ur.), *Gregor Krek (1840–1905). Filologija in slovanstvo*. Ljubljana: ZRC Založba: 155–192 (= *Traditiones* 35 (2): 155–192).

---

Izr. prof. dr. Marija Stanonik

Inštitut za slovensko narodopsije ZRC SAZU

Novi trg 2, 1000 Ljubljana, Stanonik@zrc-sazu.si